

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра судочинства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЮРИДИЧНА КЛІНІЧНА ОСВІТА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Право»

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Юридична клінічна освіта
Викладач (-і)	Костів Іван Ярославович, к.ю.н., викладач кафедри цивільного права
Контактний телефон викладача	(0342) 596130
E-mail викладача	ivan.kostiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/ При вивченні навчальної дисципліни можуть використовуватися можливості платформ Google Classroom, Google Meet, Zoom та ін.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри. Також можливі консультації шляхом листування через корпоративну електронну пошту
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення є теоретико-методологічні основи юридичної практики, що застосовується в діяльності юридичних клінік України, практичне застосування елементів професійного досвіду практикуючого юриста, визначення основних етапів роботи з клієнтами, поєднання теоретичного навчання з практикою, формування у студента-юриста професійних навичок та правосвідомості. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:</p> <p>1. Загальна частина.</p> <p>Вибіркова навчальна дисципліна «Юридична клінічна освіта» вивчається разом із іншими нормативними і вибірковими дисциплінами. Вона є практичною основою для забезпечення набуття слухачами навчального курсу інтегрованих, поглиблених та системно упорядкованих знань щодо особливостей становлення та розвитку юридичних клінік, підготовки та проведення інтерв'ювання, надання правової допомоги, проведення консультацій, представництво інтересів клієнтів у різних інстанціях.</p> <p>Основними джерелами виступають Конституція України, Цивільний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, Закон України «Про звернення громадян», Закон України «Про доступ до публічної інформації», Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» та ряд інших законів і підзаконних актів.</p> <p>Розвиток юридичної вищої освіти в Україні свідчить про те, що здобуття студентами-правниками фахової підготовки високого рівня не можливий без застосування у навчальному процесі інноваційних методик навчання. Однією з проблем у сфері правничої освіти є проблема практичної фахової підготовки юристів. Навчання майбутніх правників вже не може носити суто теоретичний характер. Адже за нинішніх умов йде кардинальне оновлення законодавства, а випускники юридичної спеціальності лише проходять курс навчання за традиційною системою, яка спирається на правові дисципліни без набуття необхідних професійних навичок застосування норм права до реальних ситуацій. Враховуючи те, що велика частка випускників денної форми навчання у вищих навчальних закладах освіти є молодь у віці 21-22 роки, які фактично не мають достатнього життєвого досвіду, що є необхідним для надання якісних правничих послуг населенню, то вочевидь постає завдання поліпшення практичної підготовки майбутніх юристів. Тому,</p>	

з метою вдосконалення методів підготовки правознавців важливим і актуальним є викладання дисципліни "Юридична клінічна освіта".

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Юридична клінічна освіта» є вивчення основних етапів роботи з клієнтами; поєднання теоретичного навчання з практикою; формування у студента-юриста професійних навичок та правосвідомості. Основними цілями вивчення вибіркової дисципліни «Юридична клінічна освіта» є формування у студентів правового світогляду та мислення, безпосередня участь студентів у вирішенні суспільних проблем шляхом надання безкоштовної правової допомоги соціально незахищеним верствам населення та проведення правопросвітньої роботи; спрямування уваги студентів до етичних проблем в їхній професійній діяльності; формування активної громадянської позиції у студентів; вироблення й удосконалення у студентів професійних умінь і навичок правозастосування та правової просвіти, закріплення на практиці навичок, отриманих у результаті теоретичної підготовки; виховання у студентів почуття відповідальності за виконувану ними роботу; вдосконалення форм і методів інтерактивного навчання студентів.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 9. Здатність працювати в команді.
- ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності:

- СК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.
- СК 4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.
- СК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
- СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
- СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
- СК 14. Здатність до консультивання з правових питань, зокрема можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації
- СК 15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування
- СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин
- ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему

ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовою як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію

ПРН 11. Володіти базовими навичками риторики

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних

ПРН 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи

ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ПРН 23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
6	081 Право	3	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Модуль I. Теоретико-правові основи юридичної клінічної освіти

Тема № 1. Юридичні клініки: історія становлення та розвитку, їх мета і завдання	2	2	6
Тема № 2. Професійна етика у діяльності юридичних клінік	-	2	6
Тема № 3. Підготовка та проведення інтерв'ювання	2	2	6
Тема № 4. Безпосереднє надання правової допомоги	2	2	6
Тема № 5. Публічний виступ та дискусія	2	2	6
Тема № 6. Надання консультацій	2	2	6
Тема № 7 Підготовка довідки по законодавству	-	2	6
Тема № 8. Підготовка юридичних документів	2	2	12
Тема № 9. Представництво інтересів клієнтів у різних інстанціях	-	2	6
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної	Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
--	---

дисципліни	від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedenniaotsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі -МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf
Вимоги до письмової роботи	<p>Передбачається виконання 1 письмової модульної контрольної роботи (абз.2 пп.3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює всі змістові модулі . Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ).</p> <p>На письмову модульну контрольну роботу виноситься 2 описових завдання, кожне з яких оцінюється в 15 балів, 1 задача, розв’язок якої оцінюється в 15 балів, 1 тестового завдання, яке оцінюється в 5 балів. Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ).</p>
Семінарські заняття	<p>Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://ksud.pnu.edu.ua/denna-forma-navchannia/ а також в системі дистанційного навчання.</p> <p>Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Студенту виставляється залік за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).
Підсумковий контроль	<p>Залік. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ).</p> <p>Підсумковий бал становить максимально 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Письмові роботи:</p> <p>Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов’язкових (письмової модульної контрольної роботи) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп.</p>	

3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види, інструкції щодо виконання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://ksud.pnu.edu.ua/denna-forma-navchannia/>

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять:

Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. п. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. п. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultatuv-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Правнича клінічна освіта в Україні: Навчальний посібник / за заг. ред. В. М. Сущенка. – К.: Ваіте, 2020 – 274 с.
2. Ващук О.Л., Гера Р.Ю. Посібник для консультанта юридичної клініки. – Львів: ПАІС, 2008. – 248 с.
3. Галай А.О. Основні навчальні компоненти юридичної клінічної освіти: шляхи впровадження клінічного спецкурсу та практики студентів у навчальний процес вищих навчальних закладів в Україні. Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2009. – 96 с.
4. Галай А.О., Стаднік В.В. Організаційна та управлінська модель юридичної клініки в Україні: забезпечення якісного функціонування: навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005.
5. Галай А.О., Іваніщ Я.В., Стаднік В.В. Основи юридичної клінічної практики: Навчально-методичний посібник/За ред. А.О. Галай. – К.: Атіка, 2007.
6. Дулеба М.В. Діяльність юридичних клінік в Україні: шляхи розвитку та вдосконалення. Науково-практичний посібник. – К.: Атіка, 2004.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках, розміщених на сайті кафедри (<https://ksud.pnu.edu.ua/denna-forma-navchannia/>):

1. Костів І. Я. Юридична клінічна освіта: методичні вказівки і завдання для забезпечення навчальної дисципліни для здобувачів 3-го курсу денної та заочної форми навчання спеціальності 081 Право Освітня програма «Право». Івано-Франківськ, 2025.

2. Костів І. Я. Юридична клінічна освіта: методичні вказівки і завдання для забезпечення самостійної роботи із навчальної дисципліни для здобувачів 3-го курсу денної та заочної форми навчання спеціальності 081 Право Освітня програма «Право». Івано-Франківськ, 2025.

Викладач:

Іван КОСТІВ,
кандидат юридичних наук